

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СУЧАСНОМУ ЗДО

Однією з найважливіших педагогічних задач, визначених Законом України «Про дошкільну освіту», є виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля [7, с. 1].

У педагогіці представлено широкий спектр досліджень, присвячених вихованню патріотизму як складової особистісного становлення. Значний внесок у розвиток цієї тематики зробили класики вітчизняної педагогіки: Г. Ващенко, Б. Грінченко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський. У сучасних наукових дослідженнях особливу увагу приділяють цій проблемі Л. Артемова, А. Богуш, О. Денисюк, О. Каплуновська, Н. Лисенко, М. Машовець та інші дослідники. Окремо варто відзначити наукові розвідки С. Ніколаєвої, яка розглядає патріотичне виховання дошкільників у контексті екологічного виховання. Науковці Л. Артемова, О. Денисюк, А. Богуш, Н. Лисенко акцентують увагу на важливості залучення дітей змалку до національної культури та духовної спадщини українського народу як основи для формування патріотичних почуттів.

Розглядаючи принципи та напрями дошкільного виховання, І. Бех особливу увагу приділяє принципу національної спрямованості. За його твердженням, «саме цей принцип є визначальним у формуванні національної самосвідомості дитини, любові до рідної землі, свого народу та шанобливого ставлення до національної культури» [2, с. 3].

У сучасній Україні, яка щодня бореться за свою свободу, саме діти стають символом надії та сили. Найважливішим аспектом сучасного національно-патріотичного виховання має стати вироблення переконаності, що тільки разом ми сильні, бо

наша сила – у єдності. Сьогодні дітям проводять багато виховних бесід, де розповідають про важливість підтримки одне одного, допомоги тим, хто поруч, та гордості за свою країну. Такі бесіди й залучення дітей до створення малюнків, виготовлення аплікацій для військових є однією із форм національно-патріотичного виховання, що сприяє розвитку у дітей емпатії, поваги до захисників України та усвідомлення власної причетності до важливих подій у житті країни. Такі заходи допомагають виховати не лише обізнану, а й свідому молодь, яка розуміє свою роль у суспільстві. Дітей навчають не бути байдужими до чужої біди, цінувати свободу, яку виборюють їхні батьки, близькі родичі. Саме з таких щоденних розмов, прикладів і дій народжується нове покоління українців. І кожна така виховна ініціатива – це ще один крок до мирного, світлого та сильного майбутнього України.

Підґрунтям національно-патріотичного виховання є формування етнічної самосвідомості дітей, як українців, так і представників національних меншин [6, с. 3].

У розділі програми виховання «Українське дошкілля» під назвою «Дитина у світі культури» визначено завдання ознайомлення дітей з явищами суспільного життя, що поступово поглиблюються з кожною віковою групою. Уже в молодшій групі діти повинні знати назву рідного міста чи села, а в середній групі – мати основні уявлення про свою Батьківщину. Програма також передбачає виховання у дітей поваги до культурної спадщини: від покоління до покоління у народі передаються мова, пісні, шанування старших, любов до дітей і рідного дому. Завданням програми є, з-поміж іншого, формування уявлень про історію рідного міста чи села, походження його назви, а також знання географічних та історичних пам'яток, що є частиною культурної ідентичності кожного населеного пункту [3]. Перш ніж дитина зможе співпереживати бідам і проблемам Батьківщини, вона повинна навчитися співпереживання загалом як людського почуття. Захоплення просторами країни, її красою та природними багатствами виникає тоді, коли дитина вчиться помічати красу навколо себе. Так само, перш ніж людина зможе працювати на благо Батьківщини, потрібно навчити її сумлінно виконувати трудові завдання і прищепити любов до праці.

Патріотичне почуття є багатограним і охоплює всі аспекти особистості: моральний, трудовий, інтелектуальний, естетичний, а також фізичний розвиток. Це передбачає вплив на кожну зі складових особистості для досягнення гармонійного і цілісного результату. Для забезпечення такого розвитку важливо проводити виховну роботу не лише в закладах дошкільної освіти, а й вдома, залучаючи батьків до неї. Тільки в умовах співпраці вихователів та сім'ї можна досягти максимального ефекту у формуванні патріотичного почуття у дітей. Вихователь у ЗДО є прикладом для наслідування. Його завдання полягає не тільки у створенні позитивного емоційного середовища, а й у підтримці пізнавального інтересу у дітей, розвитку їхньої емоційної чутливості та естетичного сприйняття. Особливу увагу необхідно приділяти національному контексту, оскільки вихователь має формувати у дітей почуття гордості за свою Батьківщину, шанобливе ставлення до культури, традицій та історії рідного народу. Це є основою патріотичного виховання. Для реалізації цієї мети використовуються різноманітні форми та методи роботи. Важливо залучати дітей до національної тематики через оповідання, казки, а також сюжетно-рольові ігри, наприклад, «Я – українець», «Подорож Україною». Вихователь може організовувати відзначення народних свят, таких як Великдень, Різдво, День Незалежності, що сприяє формуванню у дітей національної ідентичності та патріотизму. Також проводяться тематичні заняття, де дітям надається можливість вивчати історію своєї Батьківщини та її культурні особливості.

Особливу роль відіграє і залучення дітей до вивчення рідної мови – через вірші, пісні, приказки та інші жанри усної народної творчості. Спільні проєкти з батьками, виставки, екскурсії до музеїв і пам'ятних місць допомагають зміцнити зв'язок дитини з родиною, спільнотою та державою. Таким чином, патріотичне виховання є цілісним процесом, що поєднує емоційну прив'язаність до Батьківщини з практичними формами роботи у дошкільному середовищі. Воно формує в дитині глибоке розуміння своєї національної належності, розвиває повагу до культури, історії та природи рідного краю.

Отже, патріотизм – це почуття любові, відданості та гордості за свою Батьківщину. Це внутрішнє переконання, що

твоя країна, її культура, мова, історія та народ – цінні й гідні поваги. Хоч діти ще не можуть чітко пояснити, що таке патріотизм, але вже здатні його відчувати на емоційному рівні. У дошкільнят патріотизм проявляється у найпростіших, але важливих речах: у любові до своєї родини, дитячого садочка, рідного міста чи села. Діти вчаться впізнавати та поважати державні символи – прапор, герб, гімн. Вони знайомляться з українськими піснями, казками, традиціями, розвивають інтерес до рідної природи та історії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: <https://osv.vkopanivska-gromada.gov.ua/zakon-ukraini-pro-doshkilnu-osvitu-12-53-37-19-12-2018/>
2. Бех І.Д. Патріотизм має бути дієвим. *Дошкільне виховання*. 2016. № 8. С. 2–3.
3. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О.В. Низковської. 256 с.
4. Каплуновська О. Сучасний погляд на патріотичне виховання. *Дошкільне виховання*. 2015. № 8. С. 8–10.
5. Качук М.М. Поняття «патріотизм» в українській науковій педагогічній думці. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 6 (32). С. 54–61.
6. Луценко І. Сучасний підхід до національно-патріотичного виховання дошкільників. *Дошкільне виховання*. 2023. № 5. С. 44.
7. Про дошкільну освіту : Закон України/ URL: https://oplatforma.com.ua/images/news/2024/%D1%84%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%B8/zakon_pro_doskilnu_2024_Pedrada.pdf
8. Тесленко С.О. Педагогіка партнерства у національно-патріотичному вихованні дитини старшого дошкільного віку. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія : Педагогічні науки*. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2020. Вип. 49. С. 135–141.